

8. PŘÍPAD LODI MIGNONETTE

Cíl

- přivést žáky k uvažování o lidských právech
- nácvik morální diskuse

Přípravné cvičení

Připomeňte si se žáky *Všeobecnou deklaraci lidských práv* formou brainstormingu.

Příběh

19. května 1884 vypluli čtyři muži na plavbu z Anglie do Austrálie na jachtě jménem Mignonette. Byl to kapitán Thomas Dudley, první důstojník Edwin Stephans, námořník Ned Brooks a Richard Parker – 17letý plavčík. Po dvou měsících klidné plavby 5. července obrovská vlna narazila z boku na jachtu, a ta se začala potápět. Muži měli čas vzít pouze dvě krabice s konzervami a dostat se na záchranný člun, než se loď zcela potopila. Čtyři nešťastní námořníci se nacházeli uprostřed Atlantiku, 1600 mil od pevniny, s několika málo konzervami zeleniny, které je měly udržet při životě. Po třech dnech se jim podařilo chytit želvu, která jim zajistila jídlo na dalších devět dní. Ale ještě 1000 mil bez jídla a pitné vody je dělilo od pevniny. Občas se jim podařilo chytit pár kapek dešťové vody, ale námořníci začali ztrácet naději a byli zoufalí. Kapitán napsal dopis manželce, že pokud se neobjeví loď "...musíme brzy umřít ... lituji toho, že jsem se vydal na tuto cestu..." Byla tu však šance na přežití o několik málo dnů, alespoň pro tři členy posádky, když by byl obětován jeden muž na jídlo pro ostatní. Kapitán navrhl losovat o tom, kdo by měl být zabit, ale Stephans a Brooks nesouhlasili. Prohlásili: "Pokud máme zemřít, měli bychom zemřít všichni společně."

Mladý Richard Parker, ležící téměř v bezvědomí na zádi člunu, nic neřikal.

Po dvou dalších dnech bez vody a jídla kapitán přesvědčil Stephanse, že jeden z nich musí být obětován pro záchranu ostatních a že jasným kandidátem je Richard Parker. Byl sirotek, neměl ani manželku, ani rodinu a byl již blízko smrti. Ze svého kómatu se probíral jednou za dlouhý čas, aby se napil mořské vody, která však jeho stav ještě zhoršovala, a opět upadal do bezvědomí. Ostatní věděli, že se blíží k pásmu, kudy vedou lodní trasy. Mohli uvidět loď každým dnem, anebo také ne. Dohodli se na tom, že pokud neuvidí loď ani další den, Richarda zabijí. Žádná se neobjevovala. Brooks se nechtěl účastnit zabíjení. Zatímco si na opačném konci člunu schoval obličej do košile, Dudley a Stephans poklekli nad bezvládným Richardem. "Richard, chlapče," šeptal kapitán, "nadešel tvůj čas." Stephans byl připraven přidržet mladíkovi nohy, ale nebylo to třeba. Chlapec byl příliš slabý, než aby zápasil o život. Kapitán vytáhl kapesní nůž a bodl chlapce do krku. Smrt nastala okamžitě. Všichni tři vypili krev a jedli srdce a plíce tři následující dny. Čtvrtý den je zachránila německá loď Montezuma. Všichni tři byli velmi zesláblí. Prvního důstojníka a kapitána museli vytáhnout na loď pomocí lana.

Muži přistáli v Anglii 7. září 1884. Dudley, Stephans a Brooks předstoupili před Námořní úřad, aby vysvětlili příčinu chlapcovy smrti.

Dotazy žákům

- Myslíte si, že tito tři muži udělali něco špatného?
- Měli by být obviněni ze spáchání zločinu?
- Měli by všichni tři být stejně potrestáni?

Pokračování příběhu

Případy podobné tomuto se stávaly i v minulosti, a tak Dudley, Stephans a Brooks byli velice překvapeni, že byli okamžitě obviněni z vraždy. Později byl Brooks viny zproštěn. Veřejnost se velice zajímala o tento případ a všechno bylo podrobně popisováno v novinách. Byly pořádány finanční sbírky na zaplacení dobrých obhájců. Při vlastním soudním procesu se všichni shodli, pokud šlo o fakta případu, avšak porota stála před obtížným úkolem. Sympatizovala s těmito třemi muži a byla by ráda souhlasila s tím, že nebylo špatné zabít jednoho pro záchranu ostatních. Zároveň si však byla vědoma, že zabít úmyslně člověka, který neohrožuje ostatní, musí být bráno jako vražda. Soudce navrhl porotě způsob, jak vyřešit tento problém tím, že jim povolil ne zcela obvyklý postup – tzv. "zvláštní verdikt". To znamenalo, že porota konstatovala fakta, ale rozhodnutí o obvinění z vraždy bylo ponecháno pěti soudcům.

Dotazy žákům

- Kdybyste byli jedním z pěti soudců, shledali byste Dudlelye a Stepthanse vinnými/nevinnými vraždou?
- Svůj názor odůvodněte.
- Pokud byli vinni, jaký trest byste navrhli?

Dokončení příběhu

Rozsudek soudu zněl, že Dudley a Stephans jsou vinni vraždou. Běžný trest pro vraždu – smrt – byl v jejich případě změněn na šest měsíců vězení. V porovnání s tresty jiných námořníků v podobné situaci a se sazbami v této době se mnoha lidem tento rozsudek zdál příliš přísný.

Dotazy žákům:

- Právo Richarda Parkera na život bylo porušeno. A co právo na život ostatních členů posádky?
- Co byste dělali vy na jejich místě?
- Někteří lidé jsou přesvědčeni, že na světě odjakživa existují "přirozené" zákony a práva, které jsou spravedlivé a všem jasné. Například právo na svobodu by mělo být "přirozeným" právem. Souhlasíte s touto myšlenkou? Co dalšího, kromě života, bychom měli mít jako "přirozené" právo?
- Pokud by nastala taková situace, že pro záchranu mnoha lidí je potřeba vyzkoušet nový preparát, má vědec právo použít jiného člověka k tomuto experimentu?